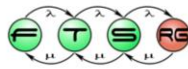

Ütemezés a Windowsban

dr. Micskei Zoltán

<http://mit.bme.hu/~micskeiz>

Utolsó módosítás: 2014. 03. 17.

Az előadás magáncélra szabadon felhasználható. Köz- és felsőoktatásban felhasználható, csak előtte kérlek írd meg emailben nekem.

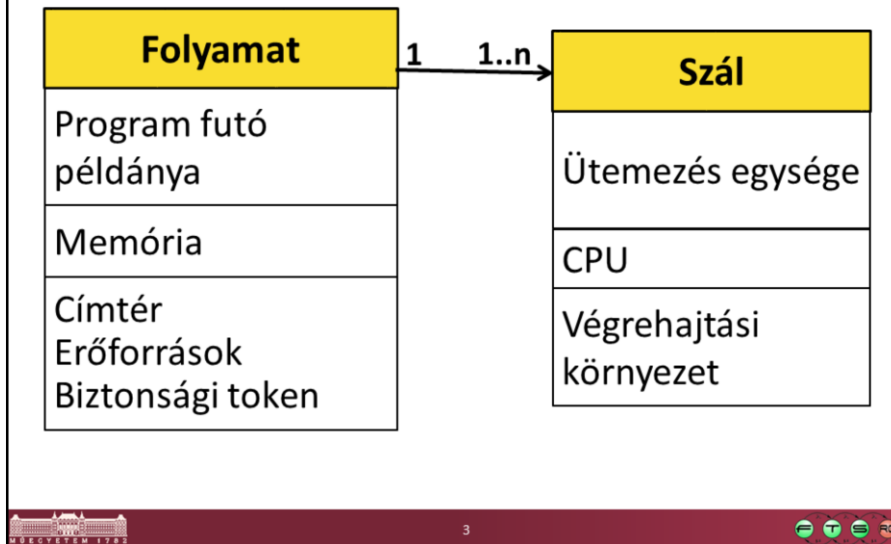
Copyright Notice

- These materials are part of the *Windows Operating System Internals Curriculum Development Kit*, developed by David A. Solomon and Mark E. Russinovich with Andreas Polze
- Microsoft has licensed these materials from David Solomon Expert Seminars, Inc. for distribution to academic organizations solely for use in academic environments (and not for commercial use)
- <http://www.academicresourcecenter.net/curriculum/pfv.aspx?ID=6191>
- © 2000-2005 David A. Solomon and Mark Russinovich

A fóliák részben a Windows Operating System Internals Curriculum Development Kit alapján készültek.

Az alapfogalmak Windowson

- A program maga a végrehajtható kód.
- A folyamat egy végrehajtás alatt lévő program.
- A folyamat egy szála az, ami éppen fut egy CPU-n, és nem maga a folyamat.
- Minden folyamathoz tartozik legalább egy szál, ami elinduláskor elkezd futtatni a program main metódusát.

Although programs and processes appear similar on the surface, they are fundamentally different. A *program* is a static sequence of instructions, whereas a *process* is a container for a set of resources used when executing the instance of the program. At the highest level of abstraction, a Windows process comprises the following:

- A *private virtual address space*, which is a set of virtual memory addresses that the process can use
- An executable program, which defines initial code and data and is mapped into the process's virtual address space
- A list of open handles to various system resources, such as semaphores, communication ports, and files, that are accessible to all threads in the process
- A security context called an *access token* that identifies the user, security groups, and privileges associated with the process
- A unique identifier called a *process ID* (internally called a *client ID*)
- At least one thread of execution

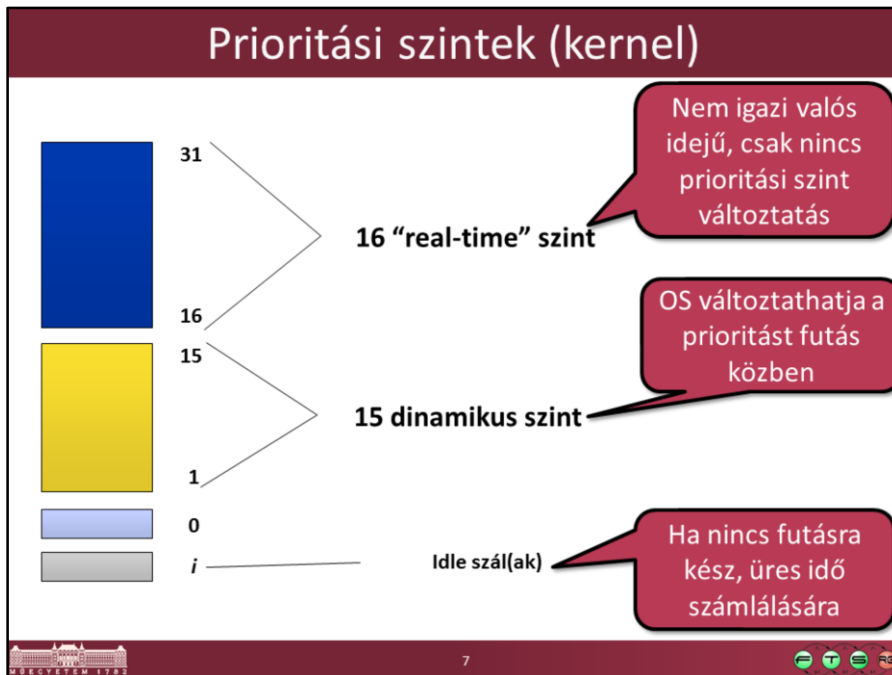
A *thread* is the entity within a process that Windows schedules for execution. Without it, the process's program can't run. Although threads have their own execution context, every thread within a process shares the process's virtual address space (in addition to the rest of the resources belonging to the process), meaning that all the threads in a process can write to and read from each other's memory. Threads cannot accidentally reference the address space of another process, however, unless the other process makes available part of its private address space as a *shared memory section* (called a *file mapping object* in the Windows API) or unless one process has the right to open another process to use cross-process memory functions such as *ReadProcessMemory* and *WriteProcessMemory*.

Ütemezési alapelvek

- **Preemptív ütemező** (kernel és user módban is!)
- **32 prioritási szint**
 - Legmagasabb prioritású szál fut mindig
 - Azonos prioritásúak között Round Robin
- A szálak adott ideig futnak (**quantum**)
- Nincs mindig futó központi ütemező, ütemezést események indítják
- Szálak **prioritása változhat** a futás során

- A 32 prioritási szintnek megfelelően 32 sort (FIFO listát) tart nyilván a futásra kész szálaknak
- Egy CPU esetén: mindig a legmagasabb prioritású szál fut
- Több CPU esetén: valamelyik legmagasabb prioritású szál biztos fut valahol
- Nem törekszik arra, hogy a folyamatokat egyenlő arányban futassa, ha valakinek több szála van, akkor az több időt fog futni

Fontos, hogy a szintek között nincsenek rendszer és felhasználói szintek. Van olyan rendszer szál, aminek 16-nál kisebb a prioritása, és egy felhasználói szálnak is beállíthatunk (megfelelő joggal) 15-nél magasabb prioritást.

A 0-s prioritás a *zero page thread* nevű rendszerszálnak van fenntartva, aminek a feladata a felszabadított memórialapok kinullázása, mielőtt azt másnak odaadja az OS.

Prioritási szintek (Windows API, GUI)

Prioritási szintek neve	Prioritás értéke
Realtime	31
High	16
Above Normal	15
Normal	
Below Normal	
Idle	1

Ezeket a neveket láthatjuk például a Feladatkezelő felületén is.

Windows API vs. kernel prioritások

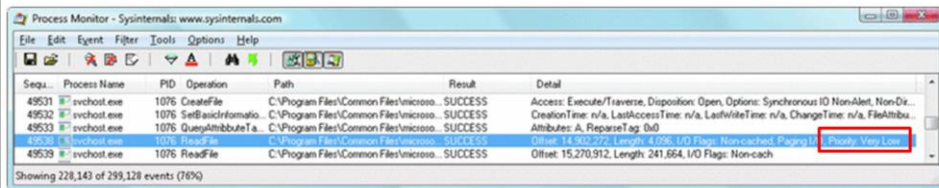
- Szálak: 7 féle relatív prioritás
- Leképezés:

		Win32 folyamat osztályok					
		Realtime	High	Above Normal	Normal	Below Normal	Idle
Win32 szál prioritások	Time-critical	31	15	15	15	15	15
	Highest	26	15	12	10	8	6
	Above-normal	25	14	11	9	7	5
	Normal	24	13	10	8	6	4
	Below-normal	23	12	9	7	5	3
	Lowest	22	11	8	6	4	2
	Idle	16	1	1	1	1	1

(A pontos számokat nem kell megjegyezni, elég annyit tudni, hogy a szál és a prioritási szintből és a relatív prioritásból kapjuk meg a prioritási értéket.)

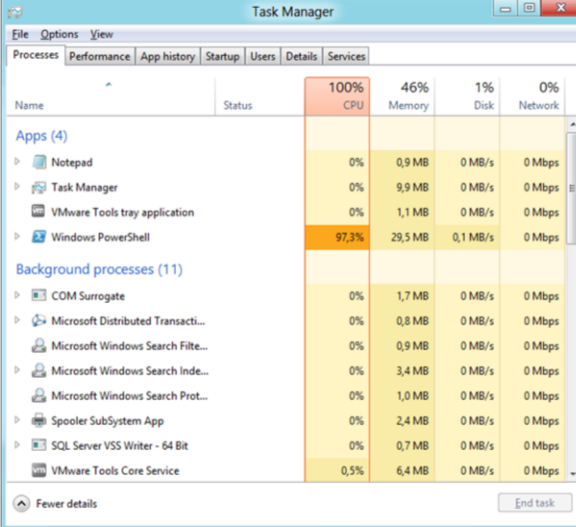
I/O prioritás

- Vista kernel módosítás
- 5 féle prioritás az I/O kéréseknek, pl.
 - Critical: Dirty page writer
 - Low: Desktop search indexer
- I/O sávszélesség foglalás

DEMO Windows 8 feladatkezelő

- „Heat map”
- Újratervezés telemetria alapján, pl.
 - 32%: kill process
- Csoportosítás
- „Friendly name”

The screenshot shows the Windows 8 Task Manager Performance tab. At the top, it displays overall system usage: 100% CPU, 46% Memory, 1% Disk, and 0% Network. Below this is a table of processes with columns for Name, Status, CPU, Memory, Disk, and Network. The CPU column is highlighted in red, indicating high usage. The process 'Windows PowerShell' is highlighted in orange, showing 97.3% CPU usage. Other processes like 'Notepad' and 'Task Manager' show 0% CPU usage. The table is organized into groups: 'Apps (4)' and 'Background processes (11)'. A 'Fewer details' button is visible at the bottom left of the table area.

Name	Status	100% CPU	46% Memory	1% Disk	0% Network
Apps (4)					
Notepad		0%	0,9 MB	0 MB/s	0 Mbps
Task Manager		0%	9,9 MB	0 MB/s	0 Mbps
VMware Tools tray application		0%	1,1 MB	0 MB/s	0 Mbps
Windows PowerShell		97,3%	29,5 MB	0,1 MB/s	0 Mbps
Background processes (11)					
COM Surrogate		0%	1,7 MB	0 MB/s	0 Mbps
Microsoft Distributed Transacti...		0%	0,8 MB	0 MB/s	0 Mbps
Microsoft Windows Search Filte...		0%	0,9 MB	0 MB/s	0 Mbps
Microsoft Windows Search Inde...		0%	3,4 MB	0 MB/s	0 Mbps
Microsoft Windows Search Prot...		0%	1,0 MB	0 MB/s	0 Mbps
Spooler SubSystem App		0%	2,4 MB	0 MB/s	0 Mbps
SQL Server VSS Writer - 64 Bit		0%	0,7 MB	0 MB/s	0 Mbps
VMware Tools Core Service		0,5%	6,4 MB	0 MB/s	0 Mbps

Részletes leírás a Windows 8 változtatásokról és az azok mögött meghúzódó tervezői döntésekről:

- MSDN Building Windows 8 Blog, „The Windows 8 Task Manager”, October 13, 2011. URL: <http://blogs.msdn.com/b/b8/archive/2011/10/13/the-windows-8-task-manager.aspx>

DEMO Prioritás állítása

■ Feladatkezelő

○ Prioritás beállítása

The image shows two screenshots from a Windows operating system. The left screenshot is the Task Manager window, with the 'Processes' tab selected. A context menu is open over the 'svchost.exe' process, and the 'Set priority' option is selected, showing a sub-menu with 'Realtime', 'High', 'Above normal', 'Normal' (selected), 'Below normal', and 'Low'. The right screenshot is the 'svchost.exe:748 Properties' dialog box, with the 'Threads' tab selected. A table lists threads with their TID and Start Address. The thread with TID 764 is selected. Below the table, the 'Thread ID: 764' is shown. The 'Priority' section is highlighted with a red box, showing: Base Priority: 8, Dynamic Priority: 10, I/O Priority: Normal, and Memory Priority: 5.

TID	Start Address
752	svchost.exe+0x20bf
764	ntdll.dll!TppWorkerThread
776	unpnpmgr.dll+0x174f
796	ntdll.dll!TppWorkerThread
800	ntdll.dll!TppWorkerThread
3728	RPCRT4.dll!ThreadStartRoutine

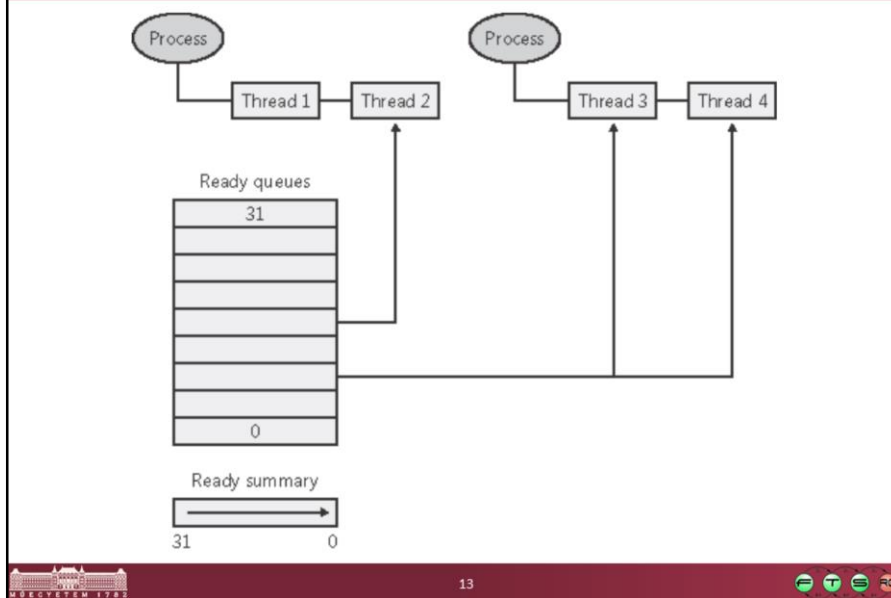
Thread ID:	764
Start Time:	10:15:03 2008.02.22.
State:	Wait:UserRequest
Kernel Time:	0:00:00.000
User Time:	0:00:00.000
Context Switches:	51

Priority settings (highlighted in red):
Base Priority: 8
Dynamic Priority: 10
I/O Priority: Normal
Memory Priority: 5

Ahhoz, hogy a Realtime tartománynak megfelelő szintet beállíthassuk, megfelelő joggal kell rendelkezünk.

Nyissunk meg egy Notepad-et, nézzük meg Process Explorerben, és nézzük meg a prioritási értékeit. A Feladatkezelőben állítsuk át a prioritását, nézzük meg most is.

Várakozási sorok – kész szálak

Kétszeresen láncolt listák a futásra kész szálakról. Lista elejéről veszi le az ütemező a következő szálát -> nem $O(n)$ -es komplexitás

Futásra kész szálak listája: !ready parancs a kernel debuggerben

The dispatcher ready queues (`KiDispatcherReadyListHead`) contain the threads that are in the ready state, waiting to be scheduled for execution. There is one queue for each of the 32 priority levels. To speed up the selection of which thread to run or preempt, Windows maintains a 32-bit bit mask called the ready summary (`KiReadySummary`). Each bit set indicates one or more threads in the ready queue for that priority level. (Bit 0 represents priority 0, and so on.)

Quantum

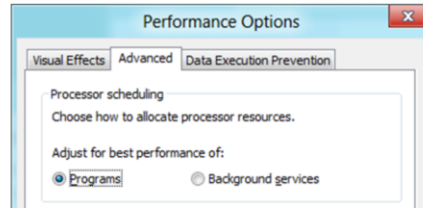
- **Quantum:** RR ütemezésnél az időszület
- Óra megszakításban mérik (clock interval, clock tick)
 - 1 clock tick = ~ 10-15 ms (Windows 8 előtt)
 - 1 clock tick = 0.5–15.6 ms között dinamikusan változhat
- Quantum tárolása: “3 * clock tick száma”
 - Hogy lehessen törtrészt is könnyen levonni
- Futó szál quantumja 3-mal csökken minden óraütéskor (~ Vista előtt)

Vista óta már nem óraütés alapján mérik az időszületet, hanem pontosabb módszereket alkalmaznak (hogy pl. a megszakítások kiszolgálásával eltöltött időt ne számolja bele), lásd Windows Vista Cycle-Based Scheduling (<http://technet.microsoft.com/en-us/magazine/2007.02.vistakernel.aspx?pr=blog>).

The length of the clock interval varies according to the hardware platform. The frequency of the clock interrupts is up to the HAL, not the kernel. For example, the clock interval for most x86 uniprocessors is about 10 milliseconds and for most x86 and x64 multiprocessors it is about 15 milliseconds.

Quantum hossza

- Kliens (XP, Vista, Win7):
 - 2-6 clock tick
 - előtérben lévő programnak hosszabb
- Szerver
 - Hosszabb quantumok
 - Mindenkinek 12 clock tick

	Short			Long		
Variable	6	12	18	12	24	36
Fixed	18	18	18	36	36	36

Adjust for programs

Background services

Egy cellában lévő elemek értéke:

- az első érték a háttérben lévő folyamatok számainak quantum hossza
- az előtérben lévőkhöz pedig a harmadik érték tartozik általában (átállítható, hogy a második értéket kapja)

On Windows Vista, threads run by default for 2 clock intervals; on Windows Server systems, by default, a thread runs for 12 clock intervals. The rationale for the longer default value on server systems is to minimize context switching. By having a longer quantum, server applications that wake up as the result of a client request have a better chance of completing the request and going back into a wait state before their quantum ends.

Threads in the foreground process run with a quantum of 6 clock ticks, whereas threads in other processes have the default workstation quantum of 2 clock ticks. In this way, when you switch away from a CPU-intensive process, the new foreground process will get proportionally more of the CPU, because when its threads run they will have a longer turn than background threads (again, assuming the thread priorities are the same in both the foreground and background processes).

Short or Long, Variable or Fixed:

HKLM\SYSTEM\CurrentControlSet\Control\PriorityControl\Win32PrioritySeparation
 Leírás: <http://www.microsoft.com/mspress/books/sampchap/4354c.aspx>

DEMO
Quantum hossza

- Clockres.exe
 - Clock tick hossza
- Változó hosszú quantumok vizsgálata
- Perfmon:
 - Végrehajtási szálak / Szálállapot
 - Perfmon saját szálai
- Windows Performance Analyzer
 - Timeline by Process, Thread nézet

16

1. clockres:

- Sysinternals segédeszköz, csak le kell futtatni és kiírja a rendszeróra felbontását

2. Változó hosszú quantumok

- Könnyen kipróbálhatjuk, hogy az előtérben lévő folyamat szálainak hosszabb a quantumja: készítsünk egy rövid programot, ami valami hosszabb, de determinisztikus futási idejű számítás végez, és indítsuk el egyprocesszoros rendszeren két példányban. Mérjük a programban a futási időt, és hasonlítsuk össze az előtérben és a háttérben futó példány futási idejét.

3. Perfmon

- A perfmon saját szálait nézzük, hisz ő csak a saját szálát láthatja futónak, ugyanis amikor ő fut, akkor más nem futhat egyprocesszoros rendszeren. Többmagos/többszálas gépen már érdekesebb megnézni.
- *Végrehajtási szálak / Szálállapot:* „A végrehajtási szál jelenlegi állapotát mutatja. A 0 az inicializált, az 1 az működésre kész, a 2 a futó, a 3 a készenléti, a 4 a befejezett, az 5 a várakozó, a 6 az átmeneti, a 7 pedig az ismeretlen állapotot jelöli. A futó szál éppen processzort használ; a készenléti processzorhasználatra készül. A működésre kész szál processzort használna, de várakoznia kell, mert éppen nincs szabad processzor. Az átmeneti szál valamilyen eszközre vagy erőforrásra vár a végrehajtás megkezdéséhez (például arra, hogy a végrehajtási vermet a rendszer belapozza a lemezről). A várakozó szál nem használja a processzort, mivel egy perifériaművelet befejeződésére, vagy egy erőforrás felszabadulására vár.”

4. Xperf

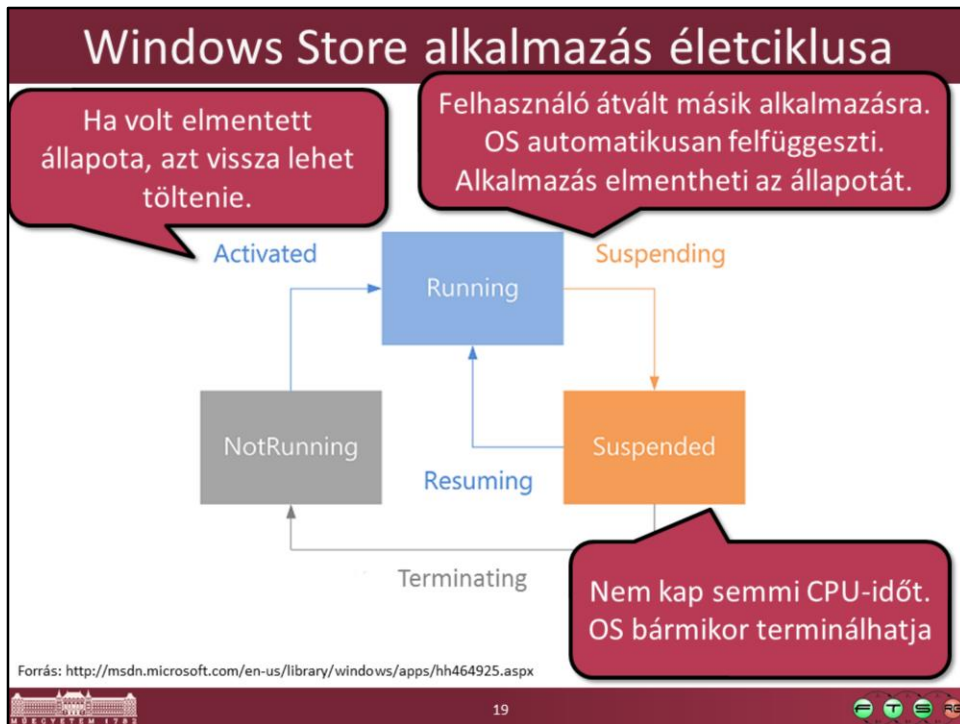
- Windows Performance Tools csomag része, <http://msdn.microsoft.com/en-us/performance/cc825801.aspx>
- Xperf Quickstart: <http://msdn.microsoft.com/en-us/library/ff190971%28v=VS.85%29.aspx>
 - xperf -on DiagEasy
(vizsgálendő program futtatása)
 - xperf -d trace.etl
 - xperf trace.etl
- A CPU Scheduling nézetet kell utána nézni
 - Mezők leírása: CSwitch Class, <http://msdn.microsoft.com/en-us/library/aa964744%28v=vs.85%29.aspx>

Tartalom

- Windows ütemezés alapjai
- **Windows 8: Windows Store alkalmazások**
- További ütemezési feladatok

Windows 8: új alkalmazásmodell

- **Tervezési célok:**
 - Alacsony fogyasztás és erőforrás-használat
 - Könnyebb telepítés és frissítés
 - Megbízhatóbb működés, szeparált alkalmazások
 - ...
- **Megoldás:**
 - Új API: WinRT (lásd korábbi előadás)
 - Alkalmazásbolt: Windows Store
 - Új életciklus az alkalmazásoknak
 - ...

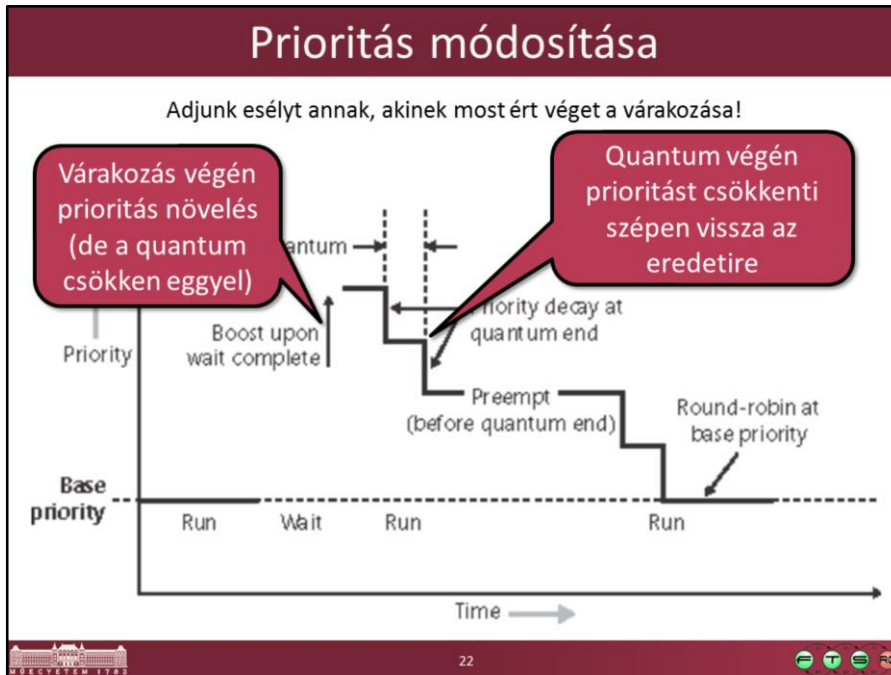
- NotRunning: az alkalmazás ebben az állapotban lehet, ha még nem futott a bekapcsolás óta, összeomlott korábban vagy az OS felfüggesztette, majd terminálta.
- Activated:
 - Ez nem csak az elindítást jelenti, lehet olyan, hogy pl. valami egyéb funkción keresztül éri el a felhasználó az alkalmazásunkat (pl. fényképezni akar a felhasználó és az alkalmazás van erre beregisztrálva, keres a felhasználó és az alkalmazásunk biztosít valami tárolót, amiben keresünk...).
 - Ilyenkor vissza lehet tölteni a korábban elmentett állapotot is.
- Running: ez a klasszikus futó állapot, ilyenkor az előtérben van az alkalmazás és dolgozik.
- Suspending: a felhasználó elvált az alkalmazásról, ilyenkor az OS értesíti az alkalmazást. Kap legfeljebb 5 másodpercet, hogy a fontos állapotát elmentse, elengedje a megosztott erőforrásokat stb.
- Suspended: ilyenkor nem kap CPU-időt az alkalmazás, de a memóriában még bent van minden adata.
 - Ennek például az a következménye, hogy az alkalmazás nem tud ilyenkor a klasszikus módon a háttérben dolgozni, ha ilyet szeretne, akkor azt az új WinRT API speciális hívásával kell jeleznie (pl. elindít egy háttérfolyamatot, ami letölt egy távoli fájlt).
- Resuming: a felhasználó visszavált az adott alkalmazásra. Mivel ilyenkor még minden korábbi adata a memóriában van, ezután gyorsan folytathatja az alkalmazás a futását.
- Terminating: ha nincs elég szabad erőforrás, akkor az OS bezárhat felfüggesztett alkalmazásokat. Ilyenkor az alkalmazás már nem kap semmiféle értesítést, ha korábban nem mentett Suspending állapotváltásnál, akkor elveszik az adata. (A felhasználó is bezárhatja az alkalmazásokat, de erre elvileg nincs szükség, hisz ha kevés az erőforrás, az OS úgyis be fog zárni felfüggesztett alkalmazásokat.)

DEMO Windows Store alkalmazások

- Windows Store
- Váltás Windows Store alkalmazások között
- Process Explorer: Suspended állapot

Tartalom

- Windows ütemezés alapjai
- Windows 8: Windows Store alkalmazások
- **További ütemezési feladatok**

- Five types:
 - I/O completion
 - Wait completion on events or semaphores
 - When threads in the foreground process complete a wait
 - When GUI threads wake up for windows input
 - For CPU starvation avoidance
- Quantum decremented by 1 when you come out of a wait
 - So that threads that get boosted after I/O completion won't keep running and never experiencing quantum end
 - Prevents I/O bound threads from getting unfair preference over CPU bound threads
- Vista újítás: Multimedia Class Scheduler Service
 - Média lejátszó alkalmazások használhatnak pár új API függvényt, és akkor a rendszer az ő prioritásukat is megnöveli néha 21-re, hogy folyamatos legyen a média lejátszás

Éhezés elkerülése

- Az OS másodpercenként megnézi a futásra kész szálakat
- Aki nem futott már 300 óraütés óta, annak
 - 15-ös prioritást ad,
 - megnöveli a quantumját,
 - egy quantumnyi futásig.
 - (15-nél nagyobb prioritású szálakra nem vonatkozik)

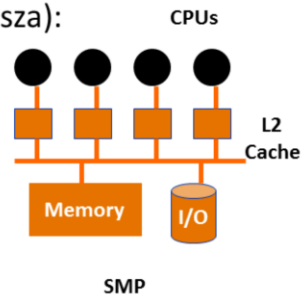
23

Ez a *Balance Set Manager* feladata (rendszer szál, 16-os prioritással)

Symmetric Multiprocessing (SMP)

- Minden CPU egyenrangú
 - Közös memória címtér
 - Megszakításokat bármelyik CPU kiszolgálhatja
- CPU-k maximális száma a registry-ben tárolva
- Implementációs limit (bitvektor hossza):
 - 32 processzor 32-bites rendszereken
 - 64 processzor 64-bites rendszereken
- Windows 7 / Server 2008 R2
 - Logikai processzor csoportok
 - 4 * 64 CPU támogatása
 - NUMA támogatás

HKLM\System\CurrentControlSet\Control\Session Manager\LicensedProcessors

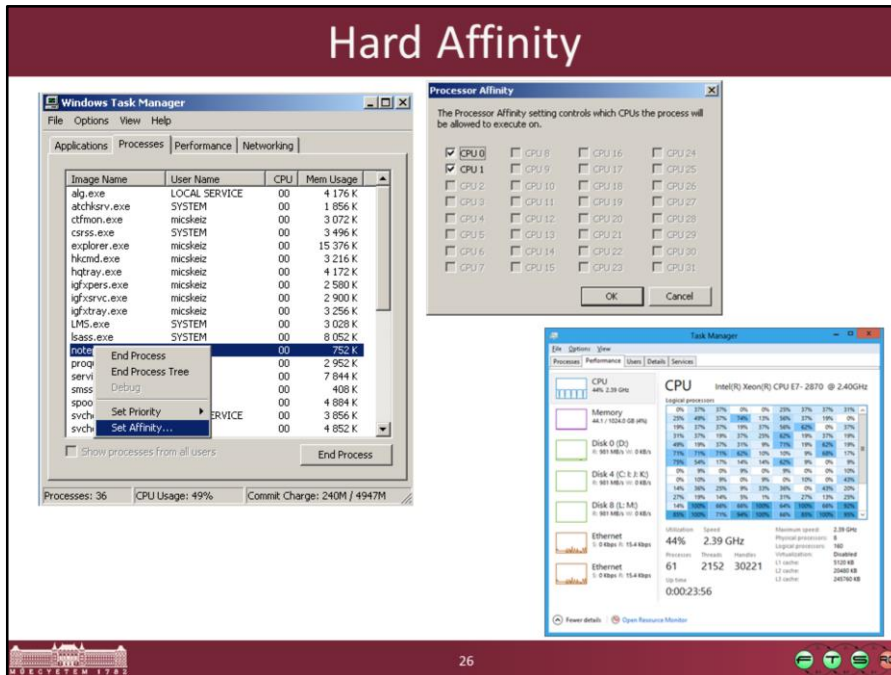
Multiprocesszoros ütemezés

- Szálak bármelyik CPU-n futhatnak, de
 - Megpróbálja az OS ugyanazon a CPU-n tartani (“soft affinity”)
 - Beállítható, hogy melyiken futhat (“hard affinity”)

- Elosztott (nincs “master processor”)
 - Bármelyik CPU bármelyik futását megszakíthatja

- Ütemezési adatok tárolása:
 - Windows Server 2003 előtt: rendszerszintű futásra kész sorok
 - Windows Server 2003-tól: CPU-nkénti sorok

Hard Affinity

Affinity is a bit mask where each bit corresponds to a CPU number

- Hard Affinity specifies where a thread is permitted to run
 - Defaults to all CPUs
- Thread affinity mask must be subset of process affinity mask, which in turn must be a subset of the active processor mask

Functions to change: `SetThreadAffinityMask`, `SetProcessAffinityMask`, `SetInformationJobObject`

Windows 7 módosítások

- Core Parking (szerver)
 - Minél kevesebb logikai CPU használata
 - Nem használt socketek standby üzemmódba
- Time coalescing
 - Azonos periódusú időzítők összevonása
- Dynamic Fair Share Scheduling (DFSS)
 - Remote Desktop szerverekhez
 - Minden munkamenet „CPU keretet” kap
 - Ha elhasználja, csak idle CPU-t kaphat
- Globális zárok megszüntetése

Összefoglalás

- Folyamat \leftrightarrow Szál
- Ütemezés:
 - Prioritási szintek
 - Prioritáson belül RR: quantum

Olvasnivaló

- Technet Magazine. [„Inside the Windows Vista Kernel”](#), 1. rész CPU
 - Cycle Counting
 - Multimedia Class Scheduler
 - I/O Priority
- *Mark Russinovich*. [„Windows 7 and Windows Server 2008 R2 Kernel Changes”](#), TechEd 2009
- Building Windows 8. [„Improving power efficiency for applications”](#), 2012

29

- Inside the Windows Vista Kernel,
<http://www.microsoft.com/technet/technetmag/issues/2007/02/VistaKernel/default.aspx>
- Windows 7 and Windows Server 2008 R2 Kernel Changes,
<http://download.microsoft.com/download/8/C/2/8C21BAFE-3432-48D1-962A-F7A9DD54A2AC/Windows%207%20and%20Windows%20Server%202008%20R2%20Kernel%20Changes.pptx>
- <http://blogs.msdn.com/b/b8/archive/2012/02/07/improving-power-efficiency-for-applications.aspx>
<http://blogs.msdn.com/b/b8/archive/2012/02/07/improving-power-efficiency-for-applications.aspx>